

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2018 m. birželio 5 d.
(OR. en)

9717/18

ENFOPOL 299
FREMP 92

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
data:	2018 m. birželio 4 d.
kam:	Delegacijoms
Ankstesnio dokumento Nr.:	8972/18 + COR 1
Dalykas:	Tarybos išvadų dėl policijos bendradarbiavimo kovojant su smurtu šeimoje, įskaitant smurtą prieš moteris, gerinimo projektas – Tarybos išvados (2018 m. birželio 4 d.)

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvados dėl policijos bendradarbiavimo kovojant su smurtu šeimoje, įskaitant smurtą prieš moteris, gerinimo, kurias Taryba priėmė 2018 m. birželio 4 d. įvykusiame 3622-ame posėdyje.

Tarybos išvados

**dėl policijos bendradarbiavimo kovojant su smurtu šeimoje, įskaitant smurtą prieš moteris,
gerinimo**

ATSIŽVELGDAMA Į TAI, KAD:

1. Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje patvirtinama, kad Sąjunga grindžiama pagarbos žmogaus orumui, lygybės ir pagarbos žmogaus teisėms vertybėmis ir kad šios vertybės yra bendros visuomenės nariams, gyvenantiems visuomenėje, kurioje vyrauja pliuralizmas, nediskriminavimas, tolerancija, teisingumas, solidarumas ir moterų bei vyrų lygybė;
2. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 8 straipsnyje akcentuojama, kad visuose savo veiksmuose Sąjunga stengsis pašalinti moterų ir vyrų nelygybės apraiškas ir diegti jų lygybę; o Deklaracijoje Nr. 19 dėl 8 straipsnio teigiama, kad bendrų pastangų pašalinti moterų ir vyrų nelygybės apraiškas kontekste Sąjunga įvairiose savo politikos kryptyse sieks kovoti su bet kokio pobūdžio smurtu šeimoje, o valstybės narės imtis visų reikiamų priemonių, siekdamos užkirsti kelią šiai nusikalstamai veiklai ir bausti už ją bei padėti aukoms ir jas ginti;
3. jau galioja kelios ES teisėkūros priemonės, kuriomis prisidedama prie smurto dėl lyties panaikinimo ir kuriomis užtikrinama, kad smurto šeimoje aukoms būtų teikiama apsauga ir parama; tai – visų pirma, Nusikaltimų aukų teisių direktyva ¹ ir apsaugos orderių tarpusavio pripažinimo priemonės ².

¹ Direktyva 2012/29/ES.

² Direktyva 2011/99/ES ir Reglamentas 606/2013/ES.

4. 2017 m. gegužės 11 d. Taryba priėmė du sprendimus dėl Europos Tarybos konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo (toliau – Stambulo konvencija) pasirašymo; šią konvenciją jau pasirašė visos valstybės narės;
5. 2012 m. Taryba priėmė išvadas dėl kovos su smurtu prieš moteris ir paramos paslaugų smurto šeimoje aukoms teikimo ³, o 2014 m. Taryba priėmė išvadas dėl visų formų smurto prieš moteris ir mergaites, įskaitant moters lyties organų žalą, prevencijos ir kova su juo ⁴;
6. smurtu prieš moteris pažeidžiamos moterų galimybės naudotis žmogaus teisėmis ir laisvėmis. Smurtas prieš moteris yra vienas iš moterų diskriminacijos pavyzdžių (arba yra diskriminacijos rezultatas) ir apima visus smurto dėl lyties veiksmus, dėl kurių moteris patiria arba gali patirti fizinę, seksualinę, psichologinę ar ekonominę žalą arba kančias, įskaitant grasinimą įvykdyti tokius veiksmus, prievartą arba savavališką laisvės atėmimą, nesvarbu, ar tie veiksmai būtų vykdomi viešajame, ar privačiajame gyvenime ⁵;
7. kaip teigiama 2012 m. išvadose dėl kovos su smurtu prieš moteris ir paramos paslaugų smurto šeimoje aukoms teikimo, siekiant kovoti su visų formų smurtu prieš moteris, panaikinti šį reiškinių ir apsaugoti šį smurtą matančius jų vaikus, reikia įgyvendinti koordinuotą politiką, be kita ko, vykdyti policijos bendradarbiavimą ir vadovautis visapusišku požiūriu. Ši politika taip pat turėtų apimti priemones, skatinančias aukas pranešti apie incidentus policijai; šiuo metu tik viena moteris iš septynių praneša apie sunkiausius smurto atvejus; ⁶

³ Dok. 16382/12.

⁴ Dok. 9543/14.

⁵ JT deklaracijos 48/104 1 straipsnis.

⁶ Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra (FRA) (2014 m.). Smurtas prieš moteris. ES masto tyrimas. Pagrindiniai rezultatai, Liuksemburgas, Leidinių biuras.
<http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>; 67 psl., 3.10 lentelė.

8. viena iš įprasčiausių smurto prieš moteris formų – tai smurtas šeimoje, kuris apima bet koki fizinio, seksualinio, psichologinio ar ekonominio smurto veiksmą, kuris įvyksta šeimoje ar namų ūkyje arba tarp buvusių ar esamų sutuoktinių ar partnerių, neatsižvelgiant į tai, ar smurtautojas ir auka dalijasi ar dalijosi ta pačia gyvenamąja vieta. Galimybę surinkti palyginamus duomenis apie smurtą šeimoje apsunkina valstybių narių terminų ir jų apibrėžčių skirtumai;
9. smurto šeimoje atvejais veiksminga aukų apsauga nuo pakartotinės viktimizacijos grindžiama prielaida, kad kompetentingoms institucijoms yra suteikiami įgaliojimai pagal Stambulo konvencijos 52 straipsnį įsakyti smurto šeimoje sukėlėjui palikti aukos namus ir uždrausti smurtautojui sugrįžti į aukos namus ar kitaip su ja susisiekti – tai turi būti padaryta remiantis nacionalinėmis apsaugos priemonėmis arba vykdant kitos valstybės nustatytą apsaugos priemonę ⁷, taikomą pagal vykdančiosios valstybės narės nacionalinės teisės aktus. Tokio reagavimo tikslas – nutraukti tai, kas dažnai vadinama smurto ciklu, ir užtikrinti galimybę aukai gyventi nepatiriant baimės. Reaguodamos kompetentingos institucijos privalo parodyti, kad smurtas šeimoje nėra tik privatus reikalas, o kad tai yra vieša problema ir kad būtent smurto šeimoje sukėlėjas, o ne auka turi atsakyti už savo veiksmus ir turi keisti savo elgseną. Tokia aiški žinia taip pat padeda sušvelninti aukų juntamą kaltės ar gėdos jausmą;
10. nors policijos įsikišimas yra nukreiptas į aukų teisių apsaugą nuo pažeidimų, policijos galios dažnai priklauso nuo tokių pažeidimų kriminalizavimo. Todėl labai svarbu, kad policija galėtų pasikliauti baudžiamosios teisės apibrėžtimis, kurios aprėpia visus smurto šeimoje aspektus. Tai apima psichologinio smurto formas, pvz., įskiepijant aukai – dažnai per ilgą laikotarpį – baimės, bejėgiškumo ar nepilnavertiškumo jausmus. Tai apima ir įvairių formų seksualinį smurtą, dėl kurio aukos dažnai jaučiasi ypač pažemintos ir kuris joms sukelia ypač didelę traumą;

⁷ Atitinkamai pagal Reglamentą 606/2013 ar Direktyvą 2011/99/ES.

11. nepaisant iki šiol padarytos pažangos, paramos paslaugų, kalbant apie pajėgumus, kokybę ir geografinį pasiskirstymą, skirtumai ES valstybėse narėse ir tarp valstybių narių yra labai dideli. Atsižvelgiant į neįveiktus iššūkius, reikės dėti daugiau pastangų, kad būtų užtikrintas veiksmingas teisėsaugos tarnybų veiklos koordinavimas orientuojantis į prevencijos programas ir sistemingą policijos pareigūnų, dirbančių su aukomis ir smurto šeimoje sukėlėjais bei smurtautojais prieš moteris, mokymą aukų teisių ir poreikių tema;
12. administraciniai duomenys, įskaitant policijos duomenis, negali tiksliai atskleisti smurto šeimoje ir smurto prieš moteris masto (paplitimo), nes dauguma aukų apie incidentus policijai nepraneša. Administracinių duomenų rinkimas yra svarbus veiksmas, nes tai yra viena iš informacijos apie valstybės reagavimą į tokį smurtą registravimo, visų pirma, kovos su šiuo reiškiniu vertinimo priemonių. Kokybiškų administracinių duomenų reikalavimas taip pat atitinka valstybių narių tarptautinius įsipareigojimus kovoti su smurtu prieš moteris, apibrėžtus Nusikaltimų aukų teisių direktyvoje 2012/29/ES ir Stambulo konvencijoje. Kompetentingos institucijos, įskaitant 22 valstybių narių ⁸ policiją, tvarko nacionalines duomenų bazes;
13. smurtas prieš moteris ir mergaites kibernetinėje erdvėje yra sparčiai plintanti smurto prieš moteris forma, galinti turėti didelių ekonominių ir socialinių padarinių. Apie šį reiškinį pranešama dar rečiau, į jį reaguojama rečiau ir jis mažiau žinomas nei smurtas realiaame gyvenime, tačiau į jį reikia atkreipti deramą dėmesį, be kita ko, kovos su kibernetiniais nusikaltimais – vienu iš 2018–2021 m. naujo politikos ciklo prioritetų – kontekste;
14. dauguma valstybių narių savo struktūrose įsteigė specialius padalinius arba paskyrė prokurorus, kuriems pavesta kovoti su smurtu šeimoje – tai turi tam tikrų privalumų, pvz., užtikrinamas veiksmingesnis smurto veiksmų prevencijos, nustatymo ir tyrimo organizavimas;
15. verta priminti, kad negalima remtis kažkokiomis aplinkybėmis – skirtingais papročiais, tradicijomis, kultūromis ar religijomis, dėl kurių būtų pateisinta kuri nors smurto šeimoje ir smurto prieš moteris forma ar dėl kurių smurtautojai nebūtų patraukti baudžiamojon atsakomybėn;

⁸ Airija, Austrija, Belgija, Danija, Estija, Ispanija, Jungtinė Karalystė, Kipras, Kroatija, Lenkija, Lietuva, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Portugalija, Prancūzija, Rumunija, Slovakija, Slovėnija, Suomija, Vengrija ir Vokietija.

16. migrantams, pabėgėlėms ir prieglobsčio prašytojoms bei jų vaikams kyla dar didesnis pavojus tapti smurto aukomis dėl jų neapibrėžto statuso ir dažnai sudėtingų jų gyvenimo aplinkybių. Tokiame kontekste valstybės narės šioms pažeidžiamoms grupėms paprastai užtikrina to paties lygio apsaugą, kartu stengdamosi atsižvelgti į tai, kad religinės, kalbinės ar su tradicijomis susijusios priežastys dažnai apsunkina jų galimybes naudotis tomis paslaugomis;
17. Europos Sąjungos teisėsaugos mokymo agentūra (CEPOL) jau organizuoja mokymus smurto prieš moteris šeimoje prevencijos ir moterų apsaugos nuo tokio smurto tema, tačiau, atsižvelgiant į dabartinius įvykius, reikia išnagrinėti galimybes į tokį mokymą įtraukti ir kitas sritis – smurtą prieš moteris ir mergaites kibernetinėje erdvėje ir smurtą prieš migrantas, pabėgėles ir prieglobsčio prašytojas bei jų vaikus;
18. labai daug valstybių narių yra nustačiusios teisėsaugos institucijų ir kitų valdžios institucijų bei nevyriausybinių organizacijų bendravimo mechanizmus, taip pat rizikos vertinimo procedūras ar priemones, pagal kurias įvertinamas pavojus smurto šeimoje aukų gyvybei ir sveikatai;
19. nors visoje Sąjungoje yra gerai įtvirtinta bendra policijos pareigūnų, kurie pirmieji susiduria su smurto šeimoje atvejais, prievolė suteikti būtiną informaciją ir pagalbą smurto šeimoje aukoms, kai kurios valstybės narės yra įdiegusios struktūrizuotas ir iniciatyvias tokios informacijos teikimo formas, pavyzdžiui, platina informacinius lapelius (kartais įvairiomis kalbomis) apie prieinamas paramos paslaugas ir apsaugos priemones, taip pat apie aukų teises ir atitinkamus policijos įgaliojimus;
20. atrodo, kad su esamomis apsaugos priemonėmis susiję tolesni valdžios institucijų veiksmai Sąjungoje labai skiriasi. Nors daug valstybių narių šią užduotį patiki teisminėms institucijoms, kai kurios valstybės narės yra užtikrinusios dažnus kontaktus tarp ankstesnių ar dabartinių aukų ir netoliese tarnybą atliekančių policijos pareigūnų – tai gali būti naudinga norint užtikrinti greitą reagavimą į galimus pažeidimus ir didinti aukų ir valdžios institucijų tarpusavio pasitikėjimą. Tai, savo ruožtu, gali labiau paskatinti pranešti apie smurto šeimoje atvejus;

21. nacionalinių kontaktinių punktų kovos su smurtu šeimoje klausimais įsteigimas galėtų padėti veiksmingiau kovoti su šiuo reiškiniu. Kai tikslinga, atsižvelgiant į valstybių narių nacionalines struktūras ir nacionalinės teisės aktus, atitinkama kompetentinga institucija turėtų būti paskirta nacionaliniu kontaktiniu punktu. Šie nacionaliniai kontaktiniai punktai galėtų teikti informaciją apie visų formų smurtą šeimoje ir smurtą prieš moteris, kuri yra aktuali siekiant veiksmingai apsaugoti aukas kitų valstybių narių teritorijoje. Su nacionaliniais kontaktiniais punktais būtų galima susisiekti atvejais, kai smurto šeimoje ir smurto prieš moteris auka iš vienos valstybės narės vyksta į kitą valstybę narę ir esama pavojaus ar grėsmės, kad tos antros valstybės narės teritorijoje bus įvykdytas naujas smurto veiksmas, arba toks smurtas jau buvo panaudotas. Nacionalinių kontaktinių punktų tarpusavio keitimasis informacija turėtų užtikrinti galimybę antrosios valstybės narės teisėsaugos institucijoms nedelsiant reaguoti ir veiksmingai įvertinti smurtinės situacijos riziką;
22. esant laisvam asmenų judėjimui tarpvalstybinis policijos bendradarbiavimas yra ypač naudingas tais atvejais, kai užsienio valstybėse turėtų būti vykdomos apribojančios teismo nutartys ir apsaugos priemonės pagal vykdančiosios valstybės nacionalinės teisės aktus,

TARYBA IR EUROPOS SĄJUNGOS VALSTYBIŲ NARIŲ VYRIAUSYBIŲ ATSTOVAI

RAGINA Europos Komisiją:

1. remti valstybių narių veiksmus, pvz., policijos pareigūnų mokymą, siekiant padėti smurtą patyrusioms moterims ir skatinti lyčių lygybę teikiant finansavimą, prieinamą pagal atitinkamas taikomas programas;
2. prireikus imtis veiksmų pagal 2011 m. birželio 10 d. Tarybos rezoliucijos dėl nusikaltimų aukų teisių užtikrinimo ir apsaugos, ypač baudžiamosiose bylose, gerinimo veiksmų plano priedo E priemonę, siekiant pagal Deklaraciją Nr. 19 dėl SESV 8 straipsnio sustiprinti moterų kaip smurto šeimoje aukų teises į apsaugą nuo pakartotinės viktimizacijos,

TARYBA IR EUROPOS SĄJUNGOS VALSTYBIŲ NARIŲ VYRIAUSYBIŲ ATSTOVAI

RAGINA valstybes nares pagal atitinkamą savo kompetenciją:

1. toliau plėtoti, įgyvendinti ir gerinti esamus daugiadalykius koordinuotus mechanizmus, kuriais siekiama kovoti su smurtu šeimoje ir smurtu prieš moteris policijos įstaigų vykdomomis prevencijos, nustatymo, tyrimo ir apsaugos priemonėmis;
2. geriau identifikuoti atvejus, susijusius su visų formų smurtu šeimoje, taip pat užtikrinti, kad policijos įstaigos tiek nacionaliniu, tiek ES lygmenimis geriau rinktų ir platintų palyginamus, patikimus, reguliariai atnaujinamus statistinius duomenis apie visų formų smurto šeimoje ir smurto prieš moteris aukas ir smurtautojus, šiuos duomenis suskirstant pagal lytį, amžių ir aukos ir smurtautojo ryšį, bendradarbiaujant su nacionalinėmis ir Europos statistikos tarnybomis, be to remti mokslinius tyrimus ir keitimąsi gerąja praktika šioje srityje;
3. užtikrinti tinkamą ir nuoseklų galiojančių ES teisės aktų, kuriais siekiama apsaugoti ir remti smurto šeimoje aukas, įskaitant Direktyvą 2012/29/ES ir ES taisykles dėl apsaugos orderių pripažinimo, kaip išdėstyta Reglamente 606/2013 ir Direktyvoje 2011/99/ES, taikymą;
4. remtis kai kurių valstybių narių policijos pajėgų patirtimi struktūrizuotos informacijos apie smurto šeimoje aukoms prieinamas paramos paslaugas ir apsaugos priemones, įskaitant pakartotinės viktimizacijos ir smurto ciklo prevenciją, srityje;
5. stiprinti policijos įstaigų atitinkamų specialistų, dirbančių su visų formų smurto šeimoje ir smurto prieš moteris aukomis ir smurtautojais, tinkamą mokymą ir, kai aktualu ir pagal nacionalinę teisę bei praktiką, stiprinti policijos padalinius ir specialios paskirties grupes, dirbančius su visų tokių smurto veiksmų aukomis, ar šios srities programas;
6. plėsti žinias ir įgyvendinti priemones policijos struktūrose siekiant kovoti su smurtu prieš moteris ir mergaites kibernetinėje erdvėje ir su kylančia šio smurto keliamą grėsme. Patvirtinti prevencijos priemones ir didinti informuotumą organizuojant policijos įstaigoms mokymą smurto kibernetinėje erdvėje tema, orientuojantis į lyčių aspektą;

7. gerinti tarpvalstybinį policijos bendradarbiavimą paskiriant, kai tikslinga, atitinkamą instituciją, atsižvelgiant į valstybių narių nacionalines struktūras ir nacionalinės teisės aktus, nacionaliniu kontaktiniu punktu (NKP). NKP galėtų laiku keistis informacija apie visų rūšių smurtą šeimoje ir smurtą prieš moteris ir jų vaikus; taip būtų siekiama sukurti veiksmingą keitimosi informacija, kuri yra aktuali veiksmingos aukų apsaugos kitų valstybių narių teritorijoje tikslu, mechanizmą. Tai apima ir atvejus, kai smurto šeimoje ir smurto prieš moteris auka iš vienos valstybės narės vyksta į kitą valstybę narę ir esama pavojaus ar grėsmės, kad tos antros valstybės narės teritorijoje bus įvykdytas naujas smurto veiksmas, arba toks smurtas jau buvo panaudotas,

TARYBA IR EUROPOS SĄJUNGOS VALSTYBIŲ NARIŲ VYRIAUSYBIŲ ATSTOVAI

RAGINA CEPOL pagal atitinkamą savo kompetenciją:

1. toliau plėtoti, atsižvelgiant į dabartinę migracijos situaciją, mokymo modulius (pavyzdžiui, esamą internetinį modulį „smurtas dėl lyties“) kovos su smurtu šeimoje tema, nagrinėjant kitus aspektus, pavyzdžiui, smurtą prieš moteris ir mergaites kibernetinėje erdvėje ir smurtą prieš moteris migrantų centruose, smurtą prieš pabėgėles ir prieglobsčio prašytojas bei jų vaikus, be kita ko, įtraukiant keitimąsi geriausios policijos praktikos nagrinėjant tokius atvejus pavyzdžiais;
2. apsvarstyti galimybę suorganizuoti specialų praktinį seminarą ar *ad hoc* internetinį seminarą smurto šeimoje ir smurto prieš moteris klausimu su migrantais, pabėgėliais ir prieglobsčio prašytojais bei jų vaikais dirbantiems specialistams;
3. rengiant tokį mokymą, remtis Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros (FRA) ir Europos lyčių lygybės instituto (EIGE) savo reguliariose ataskaitose surinktais įrodymais, kurie apima duomenis apie smurtą šeimoje ir smurtą prieš moteris ir jų vaikus migrantų centruose ir tarp pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų.